

лодих людей, які розпочинають трудову діяльність, кількість кар'єристів становить 15 %. Слово "кар'єристи" використовується нами у позитивному значенні і має відношення до тих людей, які націлені на максимально швидку реалізацію внутрішнього потенціалу своєї особистості та своїх професійних здібностей. Нестачу досвіду вони компенсують гарною освітою, великою кількістю енергії і бажанням домогтися успіху в житті. Саме ця категорія молодих людей цікавить кадрові відділи компаній.

При аналізі соціологічних опитувань ми визначили, що сучасні орієнтації випускників навчальних закладів, що формують їх поведінку на ринку праці, суперечливі. З одного боку, вони досить оптимістично ставляться до можливості працевлаштування в ринкових умовах переважно поза державним сектором економіки. З другого боку, їхня орієнтація на отримання високих і легких заробітків без відповідного трудового вкладу руйнує трудову етику і трудовий потенціал суспільства, створює ілюзію отримання високих доходів без належної професійної підготовки та сумлінного ставлення до праці.

Проблема зайнятості молоді є передусім проблемою осіб, які вперше шукають роботу і вступають у трудове життя. Підвищені вимоги до професіоналізму, компетентності, мобільності робочої сили загрожують безробіттям насамперед молоді, яка закінчила загальноосвітні школи. Однак отримання освіти та набуття професії також далеко не завжди дають старт у трудове життя.

У кожній країні молодь разом із жінками є найбільш вразливими категоріями громадян на внутрішньому ринку робочої сили. Тому для кожної держави завдання реального зменшення безробіття серед молоді є найпріоритетнішим у соціальній сфері, поряд з розв'язанням питань молодіжного будівництва, освіти, державної молодіжної політики, які є не менш важливими і потребують негайного вирішення.

Для підвищення ефективності працевлаштування молоді доцільно створити належні умови для реалізації соціальних гарантій молоді на ринку праці. Для цього потрібно впровадити основні напрями у сфері освіти і професійного навчання, спрямовані на всебічний розвиток молодої особи, виховання її моральних якостей, підвищення її освітнього рівня і забезпечення ринку праці якісною робочою силою.

Література

1. Мазурок П. Конкурентоспроможність і проблеми зайнятості молоді// Підприємництво, господарство і право. – 2002, № 3.
2. Мосейчук В. Працевлаштування молоді// Д-Кт. – 2005, № 4.
3. Шурус С. Проблемы молодежного рынка труда// Общество и экономика. – 2001, № 10.

УДК 330.342:167

Аспір. І.Г. Давидов – Кіровоградський національний технічний університет

ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

Здійснено аналіз проблеми інституціоналізації процесу приватизації в Україні та окреслено оптимальні засади його ефективної моделі.

**The institutional problems of privatizing and its influence
into the national economics**

The article realizes the analysis of problem institutionalizing of process privatizing in Ukraine and it outlines the optimal principles of its effective model.

Трансформація відносин власності у сфері матеріального виробництва приводить до якісних змін у широкому спектрі показників, які характеризують економіку, її стан та динаміку. Важливим її моментом є те, що формально-правовий акт зміни власника-держави на приватну особу (фізичну або юридичну) – зовсім не означає завершення приватизації. Навпаки, він знаменує собою початок побудови цілої системи економічних, юридичних, соціальних відносин, від досконалості якої залежить досягнення мети приватизації – формування ефективного власника. В історії приватизації відомі випадки коли денационалізація підприємств призводила до погіршення їх роботи: з монополій державних вони перетворювались у монополії приватні.

Внаслідок приватизації, з 1992 р. до першого півріччя 2005 р. включно, в Україні змінили форму власності 100077 об'єктів господарської діяльності (в тому числі – 26405 об'єктів державної та 73672 об'єкти комунальної власності) [1, с. 2-3]. За роки приватизації було створено 11 298 акціонерних товариств, приватизовано 72 761 об'єкт малої приватизації, 4 142 об'єкти незавершеного будівництва. Щодо великих та середніх підприємств, то станом на 01.12.2003 було здійснено приватизацію 12 255 об'єктів з різною глибиною продажу: повністю продано – 10 303 об'єкти; 70-99 % – 1290 об'єкти; 50-69 % – 259 об'єкти; менш як 50 % – 403 об'єкти.

З них найбільш привабливими для інвесторів були підприємства машинобудування та металообробки – приватизовано 84,3 % (1371 об'єкт), будівництва – 90,7 (1168 об'єктів), харчової промисловості – 84 % (961 об'єкт), транспорту – 80 % (817 об'єктів), паливної промисловості – 40 % (15 об'єктів), електроенергетики – 39 % (14 об'єктів).

Перераховані до державного бюджету 7,6 млрд. грн. дали змогу вирішити багато соціальних питань – погашення заборгованості з пенсій, виплати допомоги малозабезпеченим та заробітної плати працівникам бюджетної сфери тощо. На державну підтримку та розвиток підприємництва надійшло 65 млн. грн.

Як один з найпринциповіших аспектів приватизації варто розглядати залучення інвестицій на технічне переоснащення підприємств, поповнення їх обігових коштів, погашення заборгованості шляхом укладення договорів купівлі – продажу. Обсяги внесених з 1995 р. інвестицій перевищують вартість проданих акцій. Станом на 1 жовтня 2003 р. у перерахунку на національну валюту ця сума становила 5 103,01 млрд. грн. [2, с. 7].

Враховуючи світовий досвід розвитку економічних систем, насамперед у проведенні приватизації, розраховують на розгортання конкуренції, виникнення змагання виробників за споживача з метою отримання доходу і, як наслідок, на зростання ефективності.

Так, Європейський банк реконструкції та розвитку спільно зі Світовим банком здійснили ґрунтовне дослідження роботи підприємств у 25 країнах з перехідною економікою. Визначили, який вплив має конкуренція, форми власності та деякі інші чинники на реструктуризацію підприємств та ефективність їх діяльності. Один з основних висновків полягає в тому, що наявність конкуренції, особливо зовнішньої, сприяє значному зростанню обсягів продажу, продуктивності праці та прискоренню реструктуризації виробництва. Результати ряду досліджень, проведених в Україні, також показали, що приватизовані підприємства в цілому працюють краще, ніж державні. Статистичні дані щодо розвитку економіки України за останні роки також показують, що найбільш успішно розвиваються галузі, де приватизовано більшість підприємств і в яких заходи з демонополізації проводилися найбільш послідовно, – харчова, деревообробна промисловість, роздрібна торгівля.

Водночас прямої залежності між глибиною демонополізації відповідних галузей і темпами зростання виробництва не існує. Швидко розвивається також низка галузей, ринки яких відзначаються високим рівнем концентрації (нафтопереробна, пивоварна, мобільний зв'язок). На цих ринках працюють по декілька приблизно однакових за економічними показниками приватних компаній, які жорстко конкурують між собою.

Порівнювали результати господарської діяльності у деяких галузях, що близькі за характером продукції, але відрізняються за структурою власності, наприклад у пивоварній, лікеро-горілчаній та виноробній промисловості. Приватизація пивоварної промисловості сприяла залученню у галузь інвестицій на суму більш як 200 млн. дол., швидкому зростанню виробництва, підвищенню якості продукції. Навпаки, на думку фахівців, законодавча заборона приватизації підприємств лікеро-горілчаної та виноробної промисловості – одна з найважливіших причин того, що дані галузі розвиваються набагато повільніше.

В управлінні сучасним світовим господарством надзвичайно важливу роль відіграє управління інвестиційними потоками. Для України ця проблема набуває особливого значення власне через те, що перехід до ринкової економіки призвів до негативних структурних зрушень в економіці, значного і тривалого спаду обсягів виробництва, падіння технічного і технологічного рівня, деіндустріалізації та руйнування науково-технічного та інтелектуального потенціалу.

Як приклад, можна навести різке падіння одного з найважливіших показників пристосування підприємств до вимог ринку, інноваційної діяльності промислових підприємств. Так, з 1991 до 2000 р. кількість металорізальних верстатів з числовим програмним управлінням впроваджених у дію, знизилась у 27 разів, механізованих поточкових і автоматичних ліній – у 4,5 раза, комплексно механізованих та автоматизованих цехів, дільниць, виробництв – у 4,7 раза, промислових роботів – у 37,2 раза, роботизованих технологічних комплексів, яких на початок вказаного періоду було освоєно 35 одиниць, у 2000 р. не введено жодного. Наукомісткість продукції промислового виробництва України не перевищує 0,3 %, що у 10-20 разів менше за загальноприйнятий світовий рівень. Понад 90 % продукції, що виготовляється в Україні, не має відповідного науково-технічного забезпечення [3, с. 91].

Хоча певні позитивні зрушення (кількість освоєних видів продукції порівняно з 1991 р. зросла у 2002 р. у 1,7 раза) і мають місце, використання інших інноваційних проектів здійснюється в мізерних обсягах. Так, кількість впроваджених технологічних процесів у 2002 р. дорівнювала всього 15,6 % від рівня 1991 р., а засобів комплексної механізації та автоматизації – 10,2 % [4, с. 99].

Внаслідок цього в Україні на групу високотехнологічних галузей припадає тільки близько 5 % випуску продукції, 6 % зайнятих та 4 % інвестицій, тоді як на низько технологічні – 75 % продукції, 63 % зайнятих та 78 % інвестицій. Як результат – в обсязі українського експорту до країн ЄС, понад 70 % становить продукція з невисоким рівнем доданої вартості та незначним рівнем технологічності. Це одна з причин того, що за індексом конкурентоспроможності зростання Україна у 2003 р. посідала 84 місце, а за індексом конкурентоспроможності бізнесу – 71 місце у світі [5, с. 29].

У підсумку, Україна, як відзначають дослідники, втрачає конкурентні позиції на світових ринках через сировинну і напівсировинну структуру експорту, високу енергомісткість виробництва, відсутність інноваційного поступу і надійного захисту інтелектуальної власності та через недостатнє відтворення виробничих фондів і невисоку якість продукції. Водночас, у найрозвинутіших країнах світу інноваційна діяльність у народному господарстві оголошена однією з основних сфер роботи держави щодо забезпечення економічної безпеки нації. У 2000-2003 рр. упровадження інновацій здійснювали 60-70 % промислових підприємств провідних країн ЄС (в Україні – 14-18 % загальної кількості промислових підприємств). У структурі інновацій розвинутих країн світу майже 60 % становлять інновації, які мають проривне значення або належать до крупних технологічних досягнень [6, с. 25- 26].

З цих даних видно, що приватизація в Україні не супроводжувалась пропорційним притоком інвестицій (на що сподівались багато ідеологів приватизації). Але це вина не самої по собі приватизації. Головне тут – це нормативно-правове середовище, в якому вона проходить.

Системи оподаткування та стимулювання інвестиційної діяльності не сприяють активному інвестуванню і це – одна з головних причин застою в інвестиційній сфері. У 2003 р. інноваційну діяльність здійснювали тільки 13 % загальної кількості підприємств. Власне через це, у промисловості України рівень зношеності основних фондів становить 60-70 % [5, с. 30]. Приватизовуючи старе державне майно ще радянських часів, нові власники не поспішають укладати додаткові кошти в оновлення техніки.

Ще однією з причин низької інвестиційної активності є те, що кошти від приватизації скеровують, по суті, практично повною сумою на вирішення поточних соціальних проблем. Використання їх для модернізації виробництва, реструктуризації тощо відбувається незначно. Хоча такі явища і мають місце, проте сформувалася тенденція до переважного спрямування їх для покриття потреб Державного бюджету у засобах на невиробниче споживання. Водночас на розвиток виробництва з цих коштів виділяється надто мало. Так, Державною програмою приватизації на 1999 р. передбачалося виділення на розвиток підприємництва всього 5 % отриманих коштів. У I кварталі

2000 р. з 489 935,7 тис. грн., які надійшли до позабюджетних фондів приватизації на розвиток підприємництва, було витрачено всього 5 200,00 тис. грн. або ж 1,06 % надходжень [7, с. 22].

Власне, критикуючи цю політику, Є. Григоренко пише, що головна мета приватизації не поповнення бюджету, "а створення умов для успішної післяприватизаційної роботи підприємств. Це добре розуміли у ФРН, коли витратили з бюджету на приватизацію 600 млрд. марок"[8, с. 2].

Той факт, що від проданих основних засобів на розвиток підприємництва виділяють незначні кошти при високому рівні зношеності основних фондів та низькому рівні інвестицій, свідчить, що виробничий капітал (вартість проданих основних засобів) перетворюється у засоби споживання. Цим породжується негативна тенденція – використання грошових коштів від продажу належних державі засобів виробництва, не на вирішення стратегічних проблем національної економіки, – оновлення засобів виробництва, активізації науково-технічного прогресу та інше, – а на послаблення вторинних проблем.

Отже, бюрократичний підхід у цьому питанні переважав над економічно обґрунтованим, що не могло не призвести і до посилення негативних тенденцій у національній економіці.

Але ж попри все приватизація привела до зародження позитивних, з точки зору ефективності виробництва, тенденцій. В аналізі, проведеному Фондом держмайна України щодо 9 тисяч підприємств різних форм власності також зроблено висновки, що середньоарифметичні показники за всіма статтями балансу державних підприємств гірші, ніж у приватних.

Це проявляється у тому, що:

- приріст довгострокових інвестицій, віднесених до однієї гривні реалізованої продукції у приватних підприємствах, у 15 разів перевищує цей показник державних підприємств. Це свідчить про активну позицію приватних підприємств і довіру до них інвесторів;
- обсяг нерозподіленого прибутку приватних підприємств у 8 разів більший, ніж на державних, що дало змогу недержавним підприємствам залучити у 3 рази більше довгострокових кредитних ресурсів;
- на підприємствах недержавної форми власності зростання запасів готової продукції на складах, стосовно 1 гривні реалізованої продукції, становило 0,08 копійки, а на державних підприємствах цей показник був у 15 разів більший, що показує про наявність тенденції до "омертвіння" капіталу [9, с. 2-3].

Порівняльний аналіз показників роботи 193 підприємств різних форм власності, розташованих у Донецьку, було проведено С. Богачовим. Хоча кількість підприємств порівняно невелика, однак їхні загальні обсяги виробництва перевищували 80 % промислової продукції міста. Зрештою вказаний дослідник дійшов до висновку, що "підприємства недержавного сектора працювали ефективніше, ніж державного, до того ж таке становище було досягнуто за рахунок послідовного поліпшення показників роботи недержавних підприємств протягом 1996-1998 рр. при одночасному погіршенні господарської діяльності підприємств державного сектора"[10, с. 31].

Ці досягнення могли бути і більшими при більш високій ефективності приватизації. Американський економіст Д. Гелбрейт, оцінюючи історію при-

ватизації в Росії (хоч ці слова з успіхом можуть бути віднесені і до України), відзначав, що "приватизація і дерегулювання в Росії не сприяли формуванню ефективно діючих конкурентних ринків, а натомість цього створили крупних приватних монополістів, олігархів та мафіозі, які контролюють конкуруючі між собою промислові "імперії" і засоби масової інформації. Ці "імперії" спонсорували власні банки, які, ймовірно, є не банками, а спекулятивними пулами, які не виконують жодної з основних функцій комерційних банків" [11, с. 17].

Відомо, що одним з головних завдань приватизації є створення конкурентного ринкового господарства. В Україні при вирішенні цієї проблеми поставала проблема дворівневого масштабу: по-перше, необхідно було ліквідувати монополізм державної власності; по-друге, не допустити утворення приватних монополій у тих сферах, де, по суті, не існувало конкуренції. Це двоєдине завдання ускладнювалось тим, що рівень монополізації в окремих галузях доходив до 100 %. Поряд з природними монополіями, реструктуризація яких часто практично неможлива, існували і монополії, обумовлені практикою планового управління.

У другій половині 90-х рр., з початком приватизації підприємств, що мали стратегічне значення, виникла потреба удосконалення процедур приватизації та контролю за дотриманням антимонопольних вимог у ході їх продажу. У конкурсах з продажу пакетів акцій таких підприємств часто брали участь офшорні компанії, що приховували реального власника. Це могло призвести до суттєвої (хоч і прихованої) монополізації ринків. Значною мірою ця ж причина проявляється і у затримці приватизації тих крупних підприємств, які віднесені до таких категорій, де термінологічний зміст точно не визначено ("стратегічні", "особливо важливі" і т.п.) і залишаються в межах державного сектора, хоча значну кількість їх цілком доцільно було б помістити у конкурентне середовище. На думку Н. Доценко, стимулятором зростання числа "стратегічних" підприємств є "...прагнення можновладців розширити коло підприємств, які перебувають у державній власності і таким чином забезпечити собі можливість "доїти священних корів" [12, с. 4]. Підкреслюючи невизначеність поняття "стратегічний об'єкт", польський економіст Л. Бальцерович обіцяв "... півцарства у нагороду тому, хто зуміє знайти бодай тінь логічного обґрунтування...що б то мало означати – "стратегічна" галузь...Виключення з процесу приватизації під баламутним приводом "стратегічності" цілих галузей промисловостей не має жодного раціонального обґрунтування" [11, с. 199].

Постановою Кабінету міністрів України "Про визначення критеріїв віднесення підприємств (організацій) до таких, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави" від 15 травня 2003 р. №695 встановлено 10 критеріїв, наявності хоча б одного з яких достатньо для віднесення підприємства до "стратегічно важливого". Згідно з одним з них, до стратегічних належать підприємства, на яких "чисельність працюючих...перевищує 5000 осіб" [12, с. 61-62]. По суті, будь-яке більш-менш крупне підприємство

може бути віднесено до "стратегічного" і внесено до списку підприємств, які не підлягають приватизації.

Можливо, саме через це в Україні високий рівень монополізації виробництва. У розвинутих країнах економічно доцільним вважають рівень монополізації, який не перевищує 10-12 % ВВП. В Україні у 2000-2004 рр. нараховувалося майже 600 монополізованих товарних ринків на загальнонаціональному рівні [13, с. 2], частку яких у загальному обсязі виробництва становила близько 23,1 %. [14, с. 5] З урахуванням 4100 регіональних монополій [13, с. 2], частку підприємств-монополістів оцінюють приблизно у 36-40 % [14, с. 5]. Це свідчить про штучний рівень монополізації сфери матеріального виробництва.

Як видно з табл. 1, стрімке зростання безробіття в Україні розпочалося, починаючи з 1996 р. Воно було обумовлене двома основними причинами: спадом обсягів виробництва, пов'язаного з розривом традиційних господарських зв'язків у межах СРСР та труднощами структурної перебудови економіки України внаслідок переходу до ринкової економіки. Внаслідок цього питання зайнятості стало однією з найбільш гострих проблем процесу приватизації. Як зазначалося на парламентських слуханнях "Наслідки та перспективи приватизації в Україні", що відбулися 26 лютого 2003 р., після приватизації підприємства масово звільняють працівників, зменшують обсяг обігових активів, а також інвестицій у модернізацію виробництва на базі інновацій. Іноземні інвестиції здебільшого спрямовані на створення інфраструктури для збуту продукції іноземних інвесторів в Україні і майже не використовуються для розвитку наукового потенціалу та перспективних високотехнологічних виробництв.

Табл. 1. Кількість зареєстрованих безробітних в Україні (на 1 січня; тис.)*

Рік	1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Кількість зареєстрованих безробітних	126,9	1174,5	1155,2	1008,1	1034,2	988,9	981,1

Примітка: * Україна в цифрах у 2005 році. – К., 2006. – С. 203.

Здійснення структурної перебудови економіки, в тому числі зміни структури зайнятості, допустимі тільки за умови обов'язкового додержання прав людини, гарантованих Конституцією України. У цьому плані основними орієнтирами політики приватизації є створення умов діяльності і життя, гідних цивілізованого суспільства. Це вимагає відпрацювання конкретних заходів, спрямованих на протидію безробіття, активізацію зайнятості, погашення заборгованості щодо заробітної плати та сплатування платежів у страхові фонди.

Управління процесами приватизації в Україні з самого початку ускладнювалось цілою низкою чинників, які призводили як до сповільнення її темпів, так і до зниження ефективності.

По-перше, вона проходила в умовах гострої політичної боротьби. Це завадило створити достатньо логічну і послідовну стратегічну схему приватизації, породжувало повільне просування до виконавчих органів, з метою досягти необхідних нормативно-правових актів. При цьому значні сфери приватизаційних процесів випадали з-під контролю держави.

По-друге, на весь хід приватизації негативний вплив спричинив високий рівень корумпованості державного апарату. Хоч корупція властива всім державно організованим суспільствам збіг у часовому просторі формування нового державного апарату (і, відповідно, його слабкості) після одержання Україною незалежності, по суті повної відсутності інституцій громадянського суспільства і розгортання приватизації дали, зрештою, необмежені можливості для тіньового розподілу державного майна.

По-третє, сам стан народного господарства України – нераціональна галузева структура, обтяженість підприємствами військово-промислового комплексу ускладнювали процеси трансформації відносин власності, призводили до великих матеріальних втрат.

По-четверте, правова та економічна ситуація в Україні – в цілому (бюрократична тяганина, хабарництво та безвідповідальність чиновників) та у сфері приватизації – зокрема, відштовхнули від участі в легітимній приватизації іноземний капітал. Це, по суті, припинило іноземне інвестування, запозичення досвіду використання нових технологій поставило певні бар'єри між українським та світовим господарством. Проте, приватизація в Україні відбулася, хоч її темпи і наслідки значною мірою відрізняються від тих, якими їх вбачили на її початку ініціатори ринкових реформ. Вона суттєво стала єдиним блоком ринкових макроекономічних перетворень, який здійснюється порівняно динамічно, відіграє авангардну роль, створюючи корпоративний сектор економіки, ринкову інфраструктуру, шар дрібних власників, систему фінансових небанківських посередників, ліквідує державну монополію у виробничій та фінансовій сферах економіки.

Приватний сектор в Україні відчутно впливає на економічну ефективність та зростання виробництва. Проте і на поточний момент приватизація в Україні має багато проблем. Серед них треба виокремити проблему відкритості та прозорості приватизаційних процесів. Вона залишається больовою точкою всієї системи соціально-економічних процесів. Останнім часом великого значення набула так звана проблема реприватизації – проблема повернення у державну власність і повторного продажу підприємств, які приватизувались з порушенням чинного законодавства. Тому приватизація, як і будь-який соціальний процес, потребує подальших досліджень і удосконалень.

Водночас, необхідно наголосити: досвід показує, що державний апарат як замкнута система неспроможний до самоочищення від корупції, тіньової діяльності, потягу до привласнення майна, наданого йому в розпорядження. Тому, для кардинальних зрушень у детінізації приватизаційного процесу необхідно якомога ширше залучати до нього громадськість у найрізноманітніших формах – створення дорадчих, консультаційних, інформаційних тощо комітетів, спілок, через які суспільство буде здійснювати контроль та стимулюватиме прозорість цього процесу.

Література

1. **Інформація** про хід приватизації державного майна в Україні за I півріччя 2005 р.// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2005, № 9. – 2-6 с.
2. **Чечетов М., Жадан І.** Приватизація в Україні: цілі, підсумки, перспективи// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004, № 1. – 4-7 с.

3. **Стратегія** економічного розвитку України. – К. – 2000, вип. 2-3. – 328 с.
4. **Ковальчук С.С.** Інноваційна діяльність як пріоритет економічного розвитку України. "Фінанси України". – 2004, № 7. – С. 96-103.
5. **Кінах А.** Ефективна конкурентна політика – основа розвитку цивілізованого підприємництва// Конкуренція. – 2004, № 2. – 28-36 с.
6. **Деркач М.** Формування конкурентного середовища України в умовах світової глобалізації// Конкуренція. – 2004., № 2. – 25-26 с.
7. **Державна** програма приватизації на 2000-2002 роки.// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2000, № 7. – С. 3-12.
8. **Григоренко Є.М.** Приватизація в Україні: досягнення і недоліки// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2000, № 7. – С. 2-5.
9. **Звіт** Фонду державного майна України про виконання Державної програми приватизації на 1999 рік// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2000, № 4. – С. 2-15.
10. **Богачов С.** Порівняльна ефективність функціонування підприємств різних форм власності// Економіка України. – 2000, № 8. – С. 31-35.
11. **Мейтус В.** Коррупция. Экономический и информационный анализ. Киев – 2003. – 253 с.
12. **Доценко Н.** Приватизація стратегічно важливих об'єктів: реалії та суперечності// Економіка, фінанси, право. – 2001, № 4. – С. 4-7.
13. **Налоговый, банковский, таможенный консультант.** – 2000. – 4 июля, № 27.
14. **Урядовий кур'єр.** – 2000. – 24 листопада, № 219.

УДК 330

Аспір. В.П. Савчук – Львівський НУ ім. Івана Франка

ОПТИМІЗАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗРАХУНКУ ЧИСТОЇ ТЕПЕРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВАМИ НАФТОВОЇ І ГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Розглянуті методи врахування ліквідаційної вартості майна при розрахунку економічної ефективності інвестиційного проекту. Визначаємо напрямки оптимізації терміну, на який розраховуємо чисту теперішню вартість. Розглядаємо взаємозв'язок між величиною приросту ЧТВ, терміном експлуатації та ліквідаційною вартістю майна.

Doctorate V.P. Savchuk – Lviv NU named after Ivan Franko

Optimization model of calculation of net nowadays cost by the enterprises of oil and gas industry

Considered methods of account of liquidating value of property at the calculation of economic efficiency of investment project. Directions of optimization of term which a net nowadays cost settles accounts on are determined. Intercommunication is examined between the size of increase of NNC, term of exploitation and liquidating value of property.

Інвестиційна діяльність – це одна з головних категорій, яка визначає темпи економічного розвитку країни. Необхідність її здійснення породжена потребою продовження життєвого циклу будь-якого проекту або його трансформацією в інші форми економічної діяльності, які несуть у собі потенціал генерації прибутків.

Здійснення інвестиційної діяльності відбувається по суті у всіх галузях національної економіки, а особливо у нафтогазовій промисловості. Останніми роками спостерігаємо активізацію цих процесів, що пов'язано з ринковою орієнтацією розвитку економіки країни та ростом цін на енергоносії. Власне через це на інвестиційний ринок прийшли нові суб'єкти зазначеної діяльності, які використовують принципово нові форми, методи та шляхи ін-